

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Škola	Střední odborná škola a Střední odborné učiliště, Hustopeče, Masarykovo nám. 1
Autor	Mgr. Jan Svoboda
Číslo	VY_32_INOVACE_16_PRÁVO_2.04_Náhradní rodinná výchova
Název	Rodinné právo
Téma hodiny	Náhradní rodinná výchova
Předmět	Právo
Ročník/y/	1. ročník
Datum vytvoření	16.1.2013
Anotace	Výkladová prezentace k tématu Náhradní rodinná výchova
Očekávaný výstup	Žák je schopen charakterizovat vztahy náhradní rodinné výchovy a zná jednotlivé druhy náhradní rodinné výchovy.
Druh učebního materiálu	Prezentace

Rodinné právo

Náhradní rodinná výchova

Vypracoval: Mgr. Jan Svoboda

Dítě má právní nárok na zabezpečení své výchovy. Pokud rodiče nemohou výchovu dítěte zajistit má dítě právní nárok vůči státu, aby mu bylo zabezpečeno vhodné náhradí výchovné prostředí.

Vedle ústavní výchovy rozlišujeme tyto formy náhradní rodinné výchovy:

- osvojení
- pěstounská péče
- svěřením do péče jiné fyzické osoby
- poručenství

Osvojení

- Často se používá termín adopce, právní řád používá termín osvojení.
- Nejvýhodnější typ náhradní rodinné péče.
- Jde o situaci, kdy dospělý přijme dítě za vlastní.
- Osvojenec získává stejné právní postavení jako vlastní dítě osvojitele.
- Osvojením zanikají práva a povinnosti mezi osvojencem a původní rodinou.
- osvojení rozhoduje soud na návrh osvojitele.
- Osvojení, vyjma osvojení nezrušitelného, může soud zrušit jen z důležitých důvodů na návrh osvojence nebo osvojitele.
- Osvojit lze jen nezletilého a to jen je-li mu osvojení ku prospěchu
- K osvojení je třeba souhlasu zákonného zástupce osvojovaného dítěte.

Osvojení

- Je-li toto dítě schopno posoudit dosah osvojení, je třeba také jeho souhlasu.
- K osvojení je třeba souhlasu rodiče, i když je nezletilý.
- Před rozhodnutím soudu o osvojení musí být dítě nejméně po dobu tří měsíců v péči budoucího osvojitele, a to na jeho náklad.
- Osvojenec má příjmení osvojitele.
- Společný osvojenec manželů bude mít příjmení určené pro ostatní jejich děti.
- Osvojení jedincem je podle zákona možné v případě, že je předpoklad, že toto osvojení bude plnit svoje společenské poslání.

Pokud jsou zákonnými zástupci osvojovaného dítěte jeho rodiče, není třeba jejich souhlasu, jestliže:

- a) Po dobu nejméně šesti měsíců soustavně neprojevovali opravdový zájem o dítě, zejména tím, že dítě pravidelně nenavštěvovali, neplnili pravidelně a dobrovolně vyživovací povinnost k dítěti a neprojevují snahu upravit si v mezích svých možností své rodinné a sociální poměry tak, aby se mohli osobně ujmout péče o dítě.
- b) Po dobu nejméně dvou měsíců po narození dítěte neprojevili o dítě žádný zájem, ačkoliv jim v projevení zájmu nebránila závažná překážka.

Typy osvojení:

Zrušitelné osvojení (osvojení 1. stupně, prosté osvojení)

- práva a povinnosti rodičů přecházejí na osvojitele
- v rodném listu dítěte zůstávají uvedeni původní rodiče dítěte
- lze je zrušit
- vzájemná práva a povinnosti mezi osvojencem a původní rodinou osvojením zanikají
- je využíváno a je podmínkou, v případě osvojení dítěte mladšího jednoho roku

Nezrušitelné osvojení (osvojení 2. stupně)

- v praxi je častěji využíváno
- osvojitelé jsou zapsáni do rodného listu dítěte namísto rodičů
- nelze je zrušit
- nezrušitelně osvojit dítě lze od jednoho roku

Pěstounská péče

- Pěstounská péče je jeden z právních režimů náhradní rodinné péče.
- Soud svěřuje dítě pěstounovi do péče na jeho žádost v případech, kdy se o něj vlastní rodiče nemohou nebo nechtějí starat a které ze zdravotních nebo sociálních důvodů nemohou být osvojeny nebo rodiče nedali souhlas k osvojení.
- Svěření dítěte pěstounovi rozhoduje soud na jeho žádost.
- Dítě v pěstounské péči nemá práva biologického potomka (dědictví aj.). Právní vztah končí dosažením plnoletosti dítěte.
- Biologičtí rodiče neztrácejí rodičovskou povinnost a vědí, kde dítě vyrůstá.

- Pokud biologickým rodičům situace dovolí a budou schopni se o dítě postarat, budou ho chtít zpět, dají žádost soudu a ten jejich požadavek zváží. v některých případech mohou biologičtí rodiče navštěvovat svoje dítě, mají právo rozhodovat o důležitých věcech týkajících se dítěte (vydání cestovního pasu, cestování do zahraničí, volby školy apod.)
- Soud uloží rodičům, aby poukazovali výživné příslušnému orgánu, který je vyplácí pěstounovi.
- Pěstouni mají právo rozhodovat o běžných věcech.
- Pěstounská péče může být soudem zrušena z důležitých důvodů.
- Pěstounská péče je placená státem (odměna pěstounů, příspěvek na úhradu potřeb dítěte, příspěvek při převzetí dítěte, příspěvek na zakoupení motorového vozidla).

V praxi se uplatňují dva typy pěstounské péče:

- **Individuální** – probíhá v běžném rodinném prostředí.
- **Skupinová** – probíhá v zařízeních pro výkon pěstounské péče nebo v SOS vesničkách.

Svěření do výchovy jiné fyzické osoby

- je uplatňováno zejména v případech kdy je předpoklad, že se dítě vrátí do původní rodiny (např. rodiče jsou po autonehodě dlouhodobě hospitalizováni v nemocnici).
- Při výběru vhodné osoby dá soud přednost zpravidla příbuznému dítěte např. prarodiče.
- Osoba musí poskytovat záruku řádné výchovy dítěte.
- Dítě musí se svěřením do výchovy souhlasit.
- Rozsah práv a povinností osoby, které dítě svěřeno, určuje soud.
- Jiné fyzické osobě obecně nenáleží za výchovu dítěte odměna.

Poručenství

Soud ustanoví nezletilému dítěti poručníka místo jeho rodičů v případech:

- jestliže rodiče dítěte zemřeli
- jestliže byli rodiče zbaveni rodičovské zodpovědnosti
- jestliže byl výkon rodičovské zodpovědnosti pozastaven
- jestliže rodiče nemají způsobilost k právním úkonům v plném rozsahu

Soud ustanoví za poručníka především:

- koho doporučili rodiče
- někoho z příbuzných
- někoho z osob blízkých dítěti nebo jeho rodině
- případně jinou fyzickou osobu
- orgán sociálně právní ochrany dětí

Poručník:

- odpovídá soudu za řádné plnění této funkce
- je povinen podávat soudu zprávy o osobě poručenice a účty ze správy jeho jmění
- může soud žádat přiznání odměny ze jmění poručenice
- je povinen nejdéle do dvou měsíců po skončení svého poručenství předložit soudu závěrečný účet ze správy jmění poručenice
- musí žádat soud o schválení rozhodnutí týkající se podstatné věci dítěte
- může být odvolán soudem, jestliže se stane pro výkon funkce poručníka nezpůsobilý nebo porušuje své povinnosti
- může navrhnout soudu, aby byl zproštěn poručenství

Pracovní list

Kdy není potřeba souhlasu zákonných zástupců – rodičů k osvojení dítěte:

U kterého typu náhradní rodinné výchovy zanikají práva a povinnosti mezi osvojencem a původní rodinou:

U kterého typu náhradní rodinné výchovy přispívá na výchovu dítěte stát:

Pracovní list

Uved' typy osvojení:

Uved', ve kterých případech se využívá svěření do výchovy jiné fyzické osoby, jako náhradní rodinné výchovy:

Uved', ve kterých případech se využívá poručenství, jako náhradní rodinné výchovy:

Použité zdroje:

- Zákon o rodině, z.č. 94/1963 Sb.
- TOMANCOVÁ, Jaroslava a Karel SCHELLE. A KOL. *Právní nauka pro školy a praxi*. VI. Praha: EUROLEX, 2004. ISBN 80-86432-78-5.
- TOMANCOVÁ, JUDr. Jaroslava. A KOL. *Základy práva (nejen) pro školy*. Boskovice: František Šalé - ALBERT, 2007. ISBN 80-7326-110-3.

Autorem materiálu a všech jeho částí, není-li uvedeno jinak, je Mgr. Jan Svoboda.

